

Paulo yona leta ekalesiya Galatiya unai taumiya udiyedi

Buka ta hededehe masalahana

Teina kulikuli ta meta leta Paulo ye kuli ekalesiya teha Galatiya unai taumiya udiyedi. Teina Paulo yona leta bagubagunana, bolimai 48 o 49 AD unai ye kuli, Antiyoka unai.

Galatiya unai Paulo ekalesiya bodadi ye hetubudi Ikoniya, Debi, yo Listila magaidi udiyedi, yona lauwasika kadauna bagubagunana unai (Apostolo 14:1-23), na kabo ye uyo yona kabadalahai magaina Antiyoka unai (Apostolo 14:26-28). Tenem huyana ne unai Yelusalema ye kaitumanai na ekalesiya babadadiyao maiyanao se hedede (Galatiya 2:1-2).

Paulo yona huyamiyasuwala wa unai taulauhekata hekadiyo se lage na ekalesiya se henuwapwanopwanodi (Galatiya 1:7). Siya meta Dius luwadiyena se tubu, na tausunuma wa se hekatadi taba laugagayo se miyawatanidi. Iya ede laugagayo Yaubada ye mosei Isalaela tamowaidiyao udiyedi, doha kai yo mayadai yo kabikabi udoi'udoiki laugagayodi, yo pelitome laugagayona.

Teina leta ta unai Paulo ekalesiya teha Galatiya unai wa ye hededehe sibabadi. Ye hededehe bayaolau udiyedi meta wasa namwanamwana kesega mo, yo keda kesega mo ye lau mauli hesabana, iya ede sunuma Yesu Keliso unai (Galatiya 2:16). Tamowai hekadiyo wa yodi lauhekata meta lauhekatalupolupo na tabu se kawamamohoiyei (Galatiya 4:17).

Leta ta unai, Paulo yona hedehehede hekadiyo se bayaokalili (Galatiya 5:12), matawuwuna taulauhekatalupolupo wa ye kouyalayalaedi.

Nuwatu lakilakidiyao

Apostolo mamohoina yo wasa mamohoina (Galatiya 1:1-10)

- Wasa Paulo ye lauguguyaei wa meta mamohoina (Galatiya 1:11–2:10)
- Laugagayo miyawatanina nige ye tolehedudulaida, na sunuma mo (Galatiya 2:1–4:31)
- Yailihai miyana (Galatiya 5:1-26)
- Tauwoyaida ede Yaluwa Tabuna yo gadosisi (Galatiya 6:1-10)
- Paulo yona guguya yo lautoki (Galatiya 6:11-18)

Lautoki

¹⁻² Yau Apostolo Paulo yo Guiyau tauhemuliwatanina maudoidi maiyaguwao, leta ta ka kuli na ka hetamali ye laowa Guiyau taukawamamohoiyena maudoimiu teha Galatiya unai taumiya kalimiuyena.

Nige tamowai se kaisunuwaigau bena ya hemala apostolo, na Yesu Keliso yo Tamana Yaubada, iya Yesu boita unai ye hetolo'uyoi wa, se kaisunuwaigau.

³ Taba Tamada Yaubada yo Guiyau Yesu Keliso yodi kabinamwa yo yodi nuwadaumwali se lediwa kalimiuwai.

⁴ Keliso Yaubada Tamada ye kawakabiyei na ye talam-gabaei'uyoi ye hemala kaitalasang yoda yababa hesabadi, yo ye gilihaida tanoubu yabayababana ta unai. ⁵ Lautoki yo hedebasae ta mosei Yaubada unai huya maudoina ye lau ee nige kana siga. Mamohoi!**

** 1:5: Mamohoi: Paulo ye kuli ye wane, Amen! Hedehehede ta meta Hebelu kalinadi, kaniyona ede Aa, mamohoi.

Nige wasa hesau namwanamwana

⁶ Keliso yona kabinamwa debanaena Yaubada ye kaisunuwaigomiu. Ya siliyatakalili matawuwuna huyana nige ye loha na taukaisunuwaigomiu wa kwa laugabaeyako na wasa udoi tamowai se hedede bena wasa namwanamwana ede kwa kawamamohoyei. ⁷ Na iyamo wasa me meta nige wasa namwanamwana, nigeikalikalili! Na tamowai hekadi se henuwa bena Keliso wasana namwanamwana se tolebui na nuwamiyao se hepwanopwanodi. ⁸ Na ena taba kai o apostolo hesau o galewa aneluna hesau wasa udoi ye lauguguyaei kalimiuwai nige doha saha ka lauguguyaei wa, meta taba hekamkamna lakilakina ye lobai. ⁹ Saha ka hedede yako wa meta kabo ya hedede'uyoi: Ena tamowai hesau wasa namwanamwana ye lauguguyai kalimiyuena nige doha wasa kwa haiyako wa, meta taba hededeheyababa ye miya tamowaina ne unai.

¹⁰ Hage yogu kwa hedehedede: Yogu hedehedede ta unai nuwana ya kaipate bena tamowai kabo se kita-henamwagau, o Yaubada? Nuwana ya kaipate bena tamowai ya henuwanamwadi? Taba nige! Ena ya kaipate bena tamowai ya henuwanamwadi, meta yau nige Keliso yona taupaisowa.

Wasa Paulo ye lauguguyaei wa yona kabalaoma ede Yaubada

¹¹ Kagu kahao, ya henuwa bena kabina kwa kata meta wasa namwanamwana ya lauhekata'usei ta, iya nige tamowai yodi nuwanuwatuyena ye laoma. ¹² Nige tamowai hesau unai ya hai o ye hekatagau na yogu kabahaina ede Yesu Keliso ye hemasalaha kaliguwai.

¹³ Beyabeyana Dius yodi miyamiya yo yodi tapwalolo kabikabidi udiyedi ya miya, na yogu mauili wa wasana kwa lapuiyako, idohagi Yaubada yona dubu tamowaidiyao

ya hekamkamnadi yo hinage bena ya unuhemwaloihegehedi. ¹⁴ Kagu isi maudoidi luwadiyena meta yau Dius yodi tapwalolo kabikabidi maudoidi kabidi ya katakalili, yo hinage ya kaipatebayaokalili bena taba kagu kulutubu kabikabidi ya hebayaodi tamowai udiyedi.

¹⁵ Sola nige se labasigau na Yaubada ye kaisunuwaigau na yona kabinamwaena ye yoganeigau. Na huyana ye hineli ¹⁶ bena natuna ye hemasalahayama kaliguyena na bena kabo yau dagela tamowaidiyao** udiyedi Keliso wasana ya lauguguyaei, meta nige tamowai hesau ya henamaiyei, ¹⁷ yo hinage nige ya sae Yelusalema bena apostolo bagubagunadiyao ya kitadi na se hekatagau. Na yau meta ya dudulai mo ya lau teha Alabiya na menai muliyena kabo ya uyo Damaseko.

¹⁸ Kabo bolimai haiyona mulidiyena ede ya sae Yelusalema Kipasi ya kita na menai maidagu ka bawa sabati labui yo mayadai kesega. ¹⁹ Menai apostolo hekadiyo wa nige ya kitadi, na Guiyau** kana kaha Yamesi ye bom mo menai ya kita. ²⁰ Yaubada matanaena ya hededemamohoi kalimiuyena: Ginauli saha wasadi ya kulidi ta meta nige ya lupoigomiu.

²¹ Na muliyena kabo ya lau teha Siliya yo Silisiya udiyedi. ²² Na Yudeya unai Keliso taukawamamohoiyena bodadi meta yau nige kabigu se kata. ²³ Na wasagaibugu mo se lapui, “Tamowai ta, iya beyabeyana ye hekamkamnada yo Keliso sunumana bena ye hekaiyawasi, iya ede Keliso sunumana ye laulauguguyaei.” ²⁴ Na saha ye tubu kaliguyena wa debanaena Yaubada se hedebasaei.

** **1:16:** Dagela tamowaidiyao ta, siya meta nige Dius tamowaidiyao. Na tabu ta nuwapwanopwano matawuwuna yoda hedehedede unai nige ekalesiya ta kataidi ede siya dagela tamowaidiyao. ** **1:19:** Guiyau ta meta Yesu. Na Yamesi meta Yesu kana kaha mamohoina.

2

Yelusalema unai apostolo wa Paulo se kawanamwanamwaei

¹ Bolimai 14 mulidiyena ede ya seuyo Yelusalema. Yogu sae ne unai meta Banaba maiyagu, yo hinage Taitasi maidamai ka sae. ² Yaubada yona hededeheemasalaha kaliguyena debanaena ede ya sae, na wasa namwanamwana saha ya lauhekataei dagela tamowaidiyao udiyedi wa meta ya hededeheemasalaha kalidiyena. Na tauwoyawoya tamowaidiyao se bom mo ya lau ya kitadi, yogu hedehedede wa kabo se hemamohoiyeidi e nige. Ya matausikalili matawuwuna saha ya ginaulidiko yo saha kabo ya ginaulidi,** madai nige kaniyodi. ³ Na tauwoyawoya wa se talameyigau. Hinage nige saha hesau se hedede Taitasi unai bena taba ye pelitome. Na iya meta Giliki tamowaina** na maidagu ka sae Yelusalema. ⁴ Pelitome nuwatuna wa nige ye masalahama ye lau ee tamowai hekadiyo se mwalaegaibuma luwamaiyena. Siya meta nige kada kahao mamohoidiyao, na bena yoda yailihai miyamiyana Keliso Yesu unai se kaikewasipwai. Yodi nuwatu bena Dius yodi laugagayo maudoidi udiyedi se kauda na ta miyawatanidi. ⁵ Na nige ka henuwa bena taba ka lapulapulau udiyedi, matawuwuna ka henuwa bena wasa

** 2:2: Saha ya ginaulidiko yo saha kabo ya ginaulidi: Yona kulikuli unai Paulo yona paisowa ye heyaheyasoniyei heloikailakwa unai na ye kuli, na tabuyo kabo ya kailakwa nige kaniyona, o huya maudoina ye laoma teina ya kailakwagaibu. Heyaheyasoni ta 2 Timoti 4:7 unai hinage ta lobai. Na kalina Saliba unai nige gonowana yoda paisowa ta heyaheyasoniyei kailakwa unai, unai ede heyaheyasoni ta kaniyona ka kulihemasalaha lausoiso ta unai.

** 2:3: Giliki tamowaina: Giliki loheloheyaodi meta nige pelitome se haihai. Unai Taitasi hinage nige se hepelitomei.

namwanamwana mamohoina tabu se bui na bena ye miya kalimiuyena.

⁶ Na dubu babadadiyao tamowai siya se kitahesae'u-seidi wa meta nige saha hesau se hededetubeilaei yogu lauhekata wa unai. Yodi sae ta meta nige yona udoi hesau kaliguyena, matawuwuna Yaubada nige tamowai kana kaoyena ye kitahenamwagaibui. ⁷ Na se kitalobai meta wasa namwanamwana hededehehasilahana paisowana ta Yaubada ye leyama bena ya ginauli dagela tamowaidi udiyedi, doha Petelo yona paisowa ye mosei Dius tamowaidiyao udiyedi wa. ⁸ Matawuwuna Yaubada Petelo ye hepaisowa na wasa namwanamwana ye duwai Dius tamowaidi udiyedi wa, na Yaubada kesegana ta meta hinage yau ye hepaisowagau na paisowa ta ya ginauli dagela tamowaidi udiyedi. ⁹ Ede Yamesi, Kipasi yo Yowane, siya tautolobaguna tamowaidiyao, se kitalobai meta Yaubada yona kabinamwa debanaena paisowa ta ye haiyama. Unai yau yo Banaba se lautokiyeigai yo se talam meta kai yodi hali taupaisowa. Na kabo ye hededehebayaogai bena sola ka laulau dagela tamowaidiyao udiyedi na siya se lau Dius tamowaidiyao udiyedi. ¹⁰ Na yodi kaibwada kalimaiyena ede taba taudehadeha** ka nuwatuidi, na teina hekasa ta meta yau yogu nuwanuwatu lakilakina ede.

Paulo Petelo yona laupwano ye hekita

¹¹⁻¹² Muliayena, Kipasi Yelusalema unai ye dobima Antiyoka. Bagunaena meta tausunuma siya nige Dius tamowaidi maidanao se kaikaigogoi, na huyana Yamesi kana bodao hekadiyo se laoma kabo ye bom ye tolehesuwala'uyoi matawuwuna ede taupelitome tamowaidiyao

** **2:10:** Taudehadeha ta, siya ede Yesu tausunumaena Yelusalema unai taumiya nige gonowana se bom se sagu'uyoidi.

wa** ye matausiyeidi. Saha ye ginauli wa ye yababa, unai Petelo ya dilamatai. ¹³ Yona kailupolupo ta Dius tamowaidi hekadiyo Antiyoka unai taumiya wa se kita ede se hemuliwatani, yo hinage unai Banaba se woyah-esuwala.

¹⁴ Na ya kita meta wasa namwanamwana miyamiyana mamohoina nige se miyamiyai, ede maudoidi matadiyena ya hededelau Kipasi unai ya wane,

“Kowa Dius tamowaina, na iyamo yom miyamiya meta doha dagela tamowaidiyao, na nige doha Dius tamowaidiyao. Idohagi to bena dagela tamowaidiyao ku muyowuidi na bena Dius yodi miyamiya se miyamiyaeidi?

¹⁵ Kita meta nige ba'aya tamowaidi doha dagela tamowaidiyao, matawuwuna ede se labasida meta kita Dius tamowaidi. ¹⁶ Na iyamo kabina ta kata meta Yaubada tamowai nige laugagayo lauwatanina unai ye toletolehedudulaidi, na yodi sunuma Yesu Keliso unai debanaena ye tolehedudulaidi. Unai kita hinage yoda sunuma ta tole Yesu Keliso unai, to kabo Keliso sunumana unai Yaubada ye tolehedudulaida, na nige laugagayo miyawatanina debanaena. Matawuwuna ede nige gonowana tamowai hesau laugagayo mo miyawatanina debanaena Yaubada kabo iya ye kita-henamwa.

¹⁷ Huyana ta kaipate bena Yaubada ye tolehedudulaida Keliso debanaena, meta ta masalaha ede kita Dius tamowaidiyao hinage ma yababada. Unai kaniyona ede saha, Keliso iya ye woyaida ta lau yababa unai? Nige kalikalili. ¹⁸ Na ena taba laugagayo beyabeyana

** 2:11-12: Taupelitome tamowaidiyao wa se lauhekata meta ekalesiya tatao maudoidi bena pelitome se hai yo hinage Dius yodi laugagayo maudoidi se miyawatanidi. Ena nige, meta nige gonowana siya Keliso tausunumaena mamohoidi.

wa miyamiyana ya hekaiyawasi, na muliyena ya miyawatani'uyoi, kabo ya hemasalaha'uyoigau meta yau laugagayo tau'utusina.**¹⁹ Matawuwuna laugagayo debanaena ya boitako na yona gigibwali kaliguwai ye gehe.** Unai taba bena ya mauli Yaubada yona.²⁰ Keliso yona boita sataulo unai meta yau hinage maidagu ka boita. Unai nige yau ya maumauli, na Keliso kaliguyena ye miya.** Taugu ta unai ya miyamiya ta meta Yaubada Natuna sunumana unai ya miyamiya, iya ye gadosisiyeigau na yona mauli ye mosegabaei yau hesabagu.²¹ Na yau taba nige Yaubada yona kabinamwa ya tolehesuwala, matawuwuna ede, ena taba Yaubada tamowai ye tolehedululai laugagayo miyawatanina debanaena, meta Keliso yona boita ne nige kaniyona.”

3

Kabatoledudulaida ede saha – laugagayo o sunuma?

¹ Komi Galatiya meta tamowai yauyaulediyao. Kaiteya ye lupohaigomiu? Komi kalimiuyena meta Yesu Keliso yona boita Sataulo ne unai kaniyona maudoina ya hedehemasalahakalili, kana kao doha matamiuyena kwa

** **2:18:** Ena taba laugagayo beyabeyana wa... ya miyawatani'uyoi: Nuwatu ta Paulo heyaheyasoni unai ye kuli: Ena ginauli hesau ya hetatagwaligwali na muliyena ya ginauli'uyoi... Na hedehedede hesau ne, kabo ya hemasalaha'uyoigau meta yau laugagayo tau'utusina, kaniyona meta, yogu laulau wa ye yababa.

** **2:19:** Laugagayo... yona gigibwali kaliguwai ye gehe: Laugagayo ye hemalahada meta kita yababa tauginaulidi, na yababa maisana ede boita. Na laugagayo nige gonowana tauboiboita ye tanuwagaidi.

** **2:20:** Unai nige yau ya maumauli, na Keliso kaliguyena ye miya: Hedehedede ta kaniyona ede, Paulo nige ye bom yona nuwatu ye miyawatani, na yona miyamiya maudoina tautanuwaedi meta Keliso.

kita. ² Ya henuwa bena yogu kwa hedehedede: Idohagi na Yaluwa Tabuna kwa hai, laugagayo miyawatanina debanaena, o Keliso wasana kawamamohoiyeina debanaena? ³ Sola ma yauyaulemiu? Yomi ekalesiya maulina Yaluwa yona gigibwali unai kwa hetubu, na idohagi to kwa kaipate bena kwa bom yomi bayaoyena kwa miyai? ⁴ Beyabeyana wasa namwanamwana debanaena kwa kamkamnakalili. Mamohoi kwa kamkamnagaibu e nige? Ya nuwatui nige. ⁵ Hage, yogu kwa hedehedede: Yaubada iya Yaluwana Tabuna ye haiyawa yo laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi kalimiuyena meta laugagayo miyawatanina debanaena, o Keliso wasana kawamamohoiyeina debanaena?

⁶ Gonogonowana doha Abelahama wasana ta hasili buka tabuna unai, ye wane, “Iya Yaubada ye sunumaei, debanaena Yaubada ye hedede meta Abelahama iya miyamiyadudulai tamowaina.” *(Genese 15:6)*

⁷ Unai bena kwa nuwatulobai meta Abelahama natunao mamohoidi ede Yaubada tausunumaena. ⁸ Beyabeyana kulikuli tabuna ye hededenonohaiyako meta dagela tamowaidiyao Yaubada kabo ye tolehedudulaidi yodi sunuma debanaena, doha wasa namwanamwana hedehedena ye hededehe masalahanonohai Abelahama unai ye wane, “Debamyena kabo tanoubu maudoina hedehenamwa se hai.” *(Genese*

12:3, 18:18, 22:18) ⁹ Unai siya tausunuma meta Yaubada ye hedehenamwadi gonogonowana doha Abelahama sunuma tamowaina wa.

¹⁰ Kaiteyadi se kitalau laugagayo miyawatanina unai bena kabatolehedudulaidi, siya meta hededeheyababa logulogunaena se miya. Matawuwuna kulikuli tabuna unai ye wane, “Laugagayo bukana unai ginauli maudoidi se kulidi ne, ena tamowai hesau nige ye miyawatani-

namwanamwaedi, meta iya hededeheyababa logulogunaena ye miya.” *(Dutelonomi*

27:26) ¹¹ Ye masalahakalili meta laugagayo nige gonowana tamowai hesau ye tolehedudulai Yaubada matanaena, matawuwuna ede, “Taumiyamiyadudulai meta sunuma debanaena kabo se mauli.” *(Habakuku 2:4)* ¹² Na

laugagayo meta nige sunuma unai ye tolo, iya meta udoi. Na buka unai ta hasili meta “Laugagayo hedehedededi taumiyawatanidi, iya yona laulau debadiyena kabo ye mauli.” *(Lewitikasi 18:5)* ¹³ Laugagayo ye hegiluda na

kita hededeheyababa logulogunaena. Na huyana Keliso se hekabasi sataulo unai meta kada hededeheyababa wa iya ye haidi, ede unai ye hemaisahaida. Doha kulikuli tabuna unai se kuliyako se wane, “Ena tamowai hesau sataulo unai se hekabasi meta iya hededeheyababa tamowaina.”

(Dutelonomi 21:23) ¹⁴ Yesu Keliso ye hemaisahaida na iya debanaena hededehenamwa ye mose Abelahama unai wa bena ye laoma dagela tamowaidiyao udiyedi. Kaniyona ede bena sunuma debanaena Yaubada Yaluwa Tabuna ye hededehesunuma wa kabo ta hai.

Yaubada yona hededehesunuma Abelahama unai meta laugagayo ye saedikwai

¹⁵ Kagu kahao, mayadai maudoina maulina miyamiyana heyahayasonina hesau ya hai na ya hedehededei: Taba tamowai labui ginauli saha hesau se koitalaliuyei na se talamyeyi, meta nige gonowana tamowai hesau yodi nuwatu ne ye tolehesuwala o unai saha hesau ye hedede. Gonogonowana doha Yaubada yona hededehesunuma: ¹⁶ Hededehesunuma wa ye hedede Abelahama maidana kana isimulita kalidiyena. Nige ye hedede ye wane, “kam isimulitao udiyedi”, kabo hededehesunuma tauhaina ne

se bado, na ye wane, “kam isimulita tamowaina unai”.** Hedehedede ta kaniyona ede tamowai kesega mo, iya ede Keliso. ¹⁷ Yaubada yona hededehehesunuma Abelahama unai na bolimai 430 se lau, kabo laugagayo ye masalahama. Laugagayo ta ye mulitama, unai nige gonowana hededehehesunuma wa ye tolehesuwala. ¹⁸ Taba ena Yaubada yona kainauya ta hai laugagayo yoda miyawatanina debanaena, meta nige gonowana Yaubada yona hededehehesunuma debanaena kainauya ne ta lobai. Iyamo huyana yona kabinamwa unai Yaubada yona kainauya wa ye mosei Abelahama, meta *nige laugagayo unai, na hededehehesunuma unai.*

¹⁹ Ena doha teina, kabo laugagayo ne kana paisowa saha? Yaubada ye leyama kabo ye hekitalobaida meta yababa ta ginauli. Laugagayo yona paisowa ta ye ginauli ye lau ee kana sigana Yaubada yona hededehehesunuma tamowaina wa ye lagema.

Laugagayo ta meta Yaubada ye mosei anelu udiyedi na se mosehekawalaei Mose unai, iya meta Yaubada yo tamowai duwaduwalidiyena tautolo. ²⁰ Ena tamowai labui bena yodi talam se ginauli, meta tautoloduwaduwali se henuwa. Na huyana Yaubada hededehehesunuma ye mosei Abelahama, meta iya ye bom ye ginauli.**

²¹ Ta hededeyako meta Yaubada yona hededehehesunuma debanaena tamowai ye tolehedudulaidi na mauli se lobai. Unai ede hage idohagi, laugagayo meta Yaubada yona hededehehesunuma ye tolehesuwala? Nige kalikalili! Ena

** **3:16:** Yaubada yona hededehehesunuma wa ku hasili Genese 12:7, 13:15, yo 24:7. ** **3:20:** Iya ye bom ye ginauli: Yaubada laugagayo ye mosei Isalaela tamowaidi meta Mose ye hepaisowa iya tautoloduwaduwali. Na huyana yona hededehehesunuma ye mosei Abelahama meta ye hedededudulai Abelahama unai. Unai ta kita meta Yaubada yona hededehehesunuma wa ye saekalili na kabo laugagayo wa.

taba Yaubada laugagayo hesau ye leyama unai kabo mauli ta lobai, meta kabo kabatolehedudulaida ede laugagayo. ²²Na kulikuli tabuna ye hededehe masalaha meta tanoubu maudoina ta yababa yona kaukau tamowaidiyao. Unai Yaubada saha ye hededehe sunuma wa meta bena Yesu Keliso ta sunumaei na ta hai, na tausunumaena maudoidi gonowana yona kainauya ne se hai.

²³Huyana sola nige sunuma ta ye masalahama meta kita laugagayo kaukauna unai ta miya. Ye kabihekahinida ye lau ee kana sigana sunuma ta ye masalahama.

²⁴Laugagayo wa ye tole meta kabo ye kitaheteteda na ye woyaida ta lau Keliso unai, na kabo Yaubada ye tolehedudulaida sunuma debanaena. ²⁵Na sunuma wa ye laomako, debanaena meta kita nige laugagayo yona kitahetete unai ta miyamiya, ²⁶matawuwuna komiu maudoimiu ta Yaubada natunao Yesu Keliso yomi sunumaena debanaena. ²⁷Kaniyona ede maudoimiu ta Yesu Keliso unai se hebabatisoigomiu meta Keliso kwa luwui doha luwuluwu. ²⁸Unai ede bodamiuyena meta nige hekasana hesau, bena Dius o Giliki, heyayai tauhaina tamowaina o yailihai tamowaina, loheya o waihiu, matawuwuna ede Yesu Keliso unai maudoimiu ta meta boda kesega. ²⁹Ena komiu Keliso yona, meta komiu Abelahama kana isimulitao yo *Yaubada yona kainauya tauhaina yona* hededehe sunuma debanaena.

4

¹Saha ya hedede'usei ta meta doha teina: Ena tamowai hesau ye boita meta natuna kabo iya tamana lauhedamaina yo yona gogo maudoidi tanuwagadi. Na ena iya sola ma gagilina na tamana ye boita meta iya yo yona taupaisowa tamowaidiyao maidanao gonogonowadi.

²Wawaya ne meta iya taukitahetetena yo gogo ne taukitahetetedi yodi gigibwali logulogunaena ye miyamiya kana

sigana ye lakilaki yo tamana yona hekasa mayadaina ye tole wa ye sae ye lobai. ³ Gonogonwana doha hinage, huyana kita sola nige Keliso kabina ta kata na kada kao doha wawayao supusupudi, meta kita kaiyaulina ta miyamiyadiyao logulogudiyena ta miyamiya.

⁴ Na huyana Yaubada yona kaisunuwa mayadaina mamohoina ye lage meta Yaubada natuna ye hetamaliyama. Waihiu unai ye tubu na ye labasi laugagayo logulogunaena, ⁵ bena laugagayo logulogunaena taumiya maudoida ye hemaisahaida, yo hinage bena natu yona dudulai mamohoina ta hai. ⁶ Komiu meta Yaubada natuna yaluwana ye hetamaliyama nuwada ta udiyedi na ye hekatada na ta yogayogasae Yaubada unai ta wane, “Aba,** Tamagu!” ⁷ Unai komiu meta nige taupaisowa tamowaidiyao, na komiu meta natu. Na kwa hemala natu ta unai ede Yaubada ye hetologomiu yona hededehesunuma tauhaidi.

Tabu kwa uyo'uyo

⁸ Huyana sola nige Yaubada kabina kwa kata meta komiu kaiyaulina ta yaubadadi** yodi taupaisowa tamowaidiyao, siya nige yaubada mamohoidi. ⁹ Na teina huya ta komiu Yaubada kabina kwa katako, o taba ya wane, Yaubada kabimiu ye katako. Na idohagi to kwa kitakitabui'uyo kaiyaulina ta yona kabikabi basabasadi ta udiyedi. Idohagi, kwa henuwa bena kwa uyo kwa hemala siya yodi heyayai tauhaidi? ¹⁰ Komiu meta mayadai, nawalai, huya yo bolimai saesaedi hekasisidi yo kabikabidi sola udiyedi kwa miyamiya. ¹¹ Debamiuyena

** **4:6:** Aba kaniyona ede tamagu kalina Hebelu yo Alamaiki udiyedi. Wawayao gagilidi teina hedehedede ta se hepaisowa na se yogalau tamadiyao udiyedi. ** **4:8:** Kaiyaulina ta yaubadadi: Galatiya tamowaidi meta koitau udoi'udo se tabataba'ohuidi, bena udiyedi sugu se lobai.

ya matausikalili matawuwuna kana kao doha yogu paisowabayao kalimiuyena meta kabo nige kaniyona. ^{12a} Kagu kahao yo louguwao, ya hedehededebayao kalimiuyena bena yomi mauli kwa buidi doha yau, matawuwuna huyana ya lagewa meta yau yogu mauli doha komiu. **

^{12b-13} Kabina kwa kata meta yogu huyalage bagubagunana unai ya kasiyebwa, na debanaena ya miya kalimiuwai na wasa namwanamwana wa ya lauguguyaei kalimiuyena. Na iyamo nige saha yababana hesau kwa ginauli kaliguyena. ¹⁴ Kagu kasiyebwa ta ye henuwatupilipiligomiu, na nige debanaena na kwa subugau o kwa kitaheyababagau, na kwa yogaisinigau doha Yaubada yona anelu ** hesau, o yau doha Yesu Keliso ede. ¹⁵ Beyabeyana yomi gwauyala maudoina meta haedi se lauko. Huyana ne unai yomi gadosisi ye lakikalili. Ena gonowamiu meta kabo hinage matamiu kwa lamohaidi na kwa haidima – saha ya hedede ta meta mamohoi! ¹⁶ Hage idohagi, hedehedede mamohoina yogu hededehemasalahana ta unai ede ya hemala kami waiunu?

¹⁷ Siya taulauhekatalupolupo ne meta se kaipatekalili bena se henuwanamwagomiu na bena kwa patulau udiyedi, iyamo nige yomi namwa o dudulai hesau hesabana. Saha se henuwa ede bena kalimaiyena komiu se tolehesuwalagomiu, na kabo kwa patulau siya udiyedi. ¹⁸ Ye namwa mo taba huya maudoina kwa kitalaoma kaliguwai, huyana yau maidamiu ta miyagogoi yo hinage

** **4:12a:** Yau yogu mauli doha komiu: Huyana Paulo ye lage Galatiya tehana unai meta yona laulau ye buidi ye hemala doha dagela tamowaidi, na nige ye tolobayao Mose yona laugagayo unai. Lausoiso ta unai ye wane taba tausunuma Galatiya unai wa hinage tabu se kitakitalau laugagayo unai.

** **4:14:** Anelu kaniyona kalina Giliki unai ede hetamali tamowaina.

yogu miyasuwala udiyedi.**

¹⁹ Natuguwao, debamiuyena meta kamkamna laki-lakina ya hekalu'uyoi doha labalaba kamkamnana, na kamkamna ta kabo ye lau ee Keliso kana kao ye masalaha yo ye tubu kalimiuyena. ²⁰ Na ya henuwakalili bena yau taba maidamiu metai, to kabo gonowana ya hedehedede-namwanamwa kalimiuwai, na iyamo kedagu ye lohakalili. Unai nuwagu ye pwanopwano yo nige kabina ya kata saha kabo ya ginauli hesabamiu.

Hega yo Sala meta talam beyabeyana yo hauhauna heya-heyasonidi

²¹ Hage yogu kwa hedehedede, komiu kaiteyadi kwa henuwa bena Mose yona laugagayo logulogunaena kwa miya, na laugagayo** wa hedehededena maudoidi kabidi kwa kata o nige? ²² Matawuwuna kulikuli tabuna unai ta hasili meta Abelahama natunao labui. Natuna hesau meta heyayai tauhaina waihiuna** wa ye labasi, na natuna hesauna ne meta Abelahama mwanena mamohoina** iya ye labasi. ²³ Na heyayai tauhaina waihiuna wa natuna ye labasi meta Abelahama yona nuwatu unai ye tubu,

** **4:18:** Lausoiso ta unai Paulo yona nuwanuwatu nige ye masalahakalili. Kai taubuibui yoma nuwatulobaina ede ku hasili lausoiso unai. Na tausonoga hekadiyo se wane hedehedede ta kaniyona bena doha teina: Ye namwakalili ena taba huya maudoina taukitahetetegomiu maidamiu kwa miyamiya na se paisowa ma nuwakohihaidi, ena se paisowa yomi namwa hesabana, doha yau huyana maidamiu wa. ** **4:21:** Laugagayo: Hedehedede laugagayo Paulo yona huyaena se hepaisowa teha labui udiyedi: (1) laugagayo Yaubada ye moseidi Sinai kudulina unai, yo (2) Genese, Esodo, Lewitikasi, Numela, yo Dutelonomi bukadiyao. Inai laugagayo kaniyona ede Genese bukana.

** **4:22:** Heyayai tauhaina waihiuna, iya ede Hega. ** **4:22:** Abelahama mwanena mamohoina ede Sala. Iya meta nige heyayai tauhaina waihiuna, na iya Hega kana tanuwaga.

na Abelahama mwanena mamohoina meta hededehe-sunuma debanaena natuna ye labasi.**

²⁴ Teina sinesinebadao labui ta meta Yaubada yona talam labui heyaheyasonidi. Hega meta ye hemala talam bagubagunana Yaubada ye mosei Mose Sinai kudulina unai wa, na teina talam ta unai meta tamowai maudoidi laugagayo ye heyayiyedi. ²⁵ Hega heyaheyasonina ede Sinai kudulina teha Alabiya unai, na teina huya ta unai kana kao doha Yelusalema magaina lakilakina, matawuwuna iya yo natunao laugagayo unai meta ma kaukaidi. ²⁶ Na sinebada Sala, iya nige heyayai tauhaina wa, meta iya sinada. Iya meta Yelusalema hauhauna galewa ne unai ye heyaheyasoniyei. ²⁷ Iya ede kulikuli tabuna unai se kuliyaiko se wane,

“Kowa waihiu kobokobosina nige natum,

beni ku gwayuaya.

Kowa nige labalaba kamkamnana hesau kamnana ku la-pui,

iyamo beni ku wana yo ku gwayuaya,

matawuwuna waihiu miyamiyagologolowana natunao kabo se badokalili

na kabo waihiu tawatawasolana.”** (Aisaiya 54:1)

²⁸ Unai kagu kahao, komiu meta doha Isako, Yaubada yona hededehe-sunuma wa unai kwa tubu. ²⁹ Abelahama yona huya unai wawaya buluma unai ye tubuma wa meta wawaya Yaluwa yona gigibwali unai ye tubuma wa ye hekamkamna. Teina laulau ta iya ede gonogonowana doha teina kalidaena. ³⁰ Na kulikuli tabuna unai saha ta hasili? Ye wane, “Heyayai tauhaina waihiuna ne ma

** **4:23:** Hega yo Sala ma natudi wa wasadi kabo ku hasili Genese 16:1-4, 17:15-21, yo 18:10-14. **

4:27: Waihiu miyamiyagologolowana natunao kabo se bado: Buka Beyabeyana hedehededena ta Paulo ye hasili na nuwanuwatuna ede tamowai se bado kabo Yaubada ye gilihaidi sunuma debanaena, meta yodi kabagwayuaya.

natuna ku tolehesuwaladi, matawuwuna waihiu yaiyail-ihaina ne natuna meta tamana yona dudulai maudoina kabo ye haidi, na heyayai tauhaina waihiuna ne natuna taba nige saha hesau ye hai.” *(Genese 21:10)*

³¹ Unai kagu kahao yo louguwao, kita meta nige heyayai tauhaina waihiuna natunao, yo nige laugagayo logulogunaena ta miya. Na kita meta waihiu yaiyail-ihaina natunao, yoda sunuma debanaena Yaubada ye kawanamwanamwaeda yo ye haida ta hemala natunao.

5

Keliso unai yailihai miyana unai bena ta miya

¹ Keliso iya ye yailihaidako, unai kita meta yailihai tamowaidiyao. Unai kwa tolobayao na tabu tamowai hesau ye hepilipili'uyoigomiu laugagayo miyamiyadi udiyedi.

² Kwa lapulapui, yau Paulo ya hededelaowa: Ena kwa henuwa bena se hepelitomeigomiu, meta Keliso nige gonowana ye saguigomiu. ³ Na ya hedede'uyo kalimiuyena: Ena tamowai hesau ye henuwa bena se hepelitomei, meta iya bena laugagayo kabikabidi maudoidi ye miyawatanidi. ⁴ Ena ku henuwa bena Yaubada ye kitahenamwago laugagayo miyawatanina debanaena, meta kowa Keliso ku patugabaiyako yo yona gadosisi yo kabinamwa udiyedi meta kowa nige. ⁵ Na kai Yaluwa unai taumiya meta ma nuwabayaomai ka nayanayakalili bena Yaubada yona hededehegunuma kalidawai wa ye hemamohoiyei na ye tolehedudulaigai sunuma debanaena. ⁶ Matawuwuna Yesu Keliso unai pelitome o nige pelitome meta nige yona udoi hesau. Na saha ye saekalili ede sunuma, na sunuma ta kabahe-masalahana ede gadosisi miyamiyana unai.

⁷ Yomi huyanuwabui unai ye laoma meta kwa paisowanamwanamwakalili,** na kaiteya ye hededelaowa bena wasa mamohoina hemuliwatanina ta kwa hekaiyawasi? ⁸ Temeta hedehedede me meta Yaubada tauyoganeigomiu iya nige yona nuwatu. ⁹ Taba pwalawa lakilakina na yisti gagilina unai ta hebwali meta kabo pwalawa ne maudoina ye sese. Unai, taba luwamiuyena lauhekatalupolupo gagilina, meta maudoimiu kabo ye woyahesuwalagomiu. ¹⁰ Iyamo yau nuwagu ta ye bayao Yaubada unai meta nige gonowana komiu kabakitalau hesau unai kwa kitalau. Na tauhenuwapwanopwanogomiu ne meta kabo hekamkamna ye lobai, matawuwuna Yaubada nige gonowana tamowai hesau ye hekasisigaibui.

¹¹ Kagu kahao yo louguwao, taulauhekatalupolupo wa se hedede bena yau hinage pelitome kabikabina ya lauguguyaei. Na ena taba pelitome kabikabina ya laulauguguyaei, meta idohagi to Dius tamowaidiyao se hekamkamnagau? Na ena taba pelitome kabikabina ya laulauguguyaei, meta sataulo lauhekatanana ne nige koipilina hesau. ¹² Na siya taupelitome tamowaidiyao se henuhenuwasaegomiu ne, ye namwa mo taba se lau se nigwahaimolosiyei.**

¹³ Kagu kahao, laugagayo unai Keliso ye yailihaigomiu. Na tabu yomi yailihai yona dudulai ne kwa hepaisowa na nuwatu yabayababadiyao kwa ginaulidi. Ye namwa

** 5:7: Yomi huyanuwabui unai... kwa paisowanamwanamwakalili: Nuwatu ta meta Paulo heyaheyasoni unai ye kuli ye wane, Beyabeyana kailakwa unai kwa heloinamwanamwa. ** 5:12: Taba se lau se nigwahaimolosiyei: Hedehedede ta meta Paulo ye koipili na ye hedede. Na hedehedede ta kaniyona ede tamowai kuhina se nigwahai. Dius yodi laugagayo unai ye wane, ena tamowai kuhina se boligabaei meta tamowai ne Dius bodadi udiyedi se tolehesuwala (Dutelonomi 23:1).

mo taba gadosisiyena kwa haisagusagu'uyoigomiu. ¹⁴ Laugagayo maudoidi meta hedehedede lakilakina kesega ye kabigogoihegehedi, iya ede, “Kam kaha ku gadosisiyei doha kowa ku bom ku gadosisi'uyoigo.”**

¹⁵ Ena kwa bom kwa hewahewaiunu'uyoigomiu, doha suisui se bom se lulululu'uyoidi, bena kwa kitakitanamwanamwa, matawuwuna ede kami boda kabo kwa hetatagwaligwali.

Tauda gadosisidi laulaudiyao

¹⁶ Unai ya hededelaowa bena Yaluwa Tabuna yona hesibasiba unai kwa miya, kabo taba nige gonowana taumiu ta yona gadosisi maudoidi kwa lauwatanidi. ¹⁷ Matawuwuna tauda ta yona gadosisi meta ye kaipate bena Yaluwa yona gadosisi ye hekaiyawasi, yo Yaluwa yona gadosisi meta ye kaipate bena tauda ta yona gadosisi ye hekaiyawasi. Se hewahewaiunu'uyoidi, unai nige gonowana kwa bom yomi nuwatu namwanamwadi kwa ginauliwatanidi. ¹⁸ Na ena Yaluwa ye woyawoyaigomiu meta komiu nige laugagayo logulogunaena kwa miya.

¹⁹ Tauda ta yona gadosisi ginaulidiyao se masalahakalili, siya ede teina: nuwatubiki kabikabidiyao yo laulau yabayababadiyao udoi'udo, ²⁰ koitau taba'ohudi, kalawai yo taubalau yo kabikabidiyao udoi'udo, haihewahewaiunu, miyagegagega, kaikalomagigili, kouk-ouyalayala, mahimahihi, haihaikawayagala, kabikabiboda, ²¹ gadolelehi, numanumayauyaule, gwaualabik-ibiki, yo laulaudiyao se bado. Lahinaidi ya hedede-laowako kalimiuyena, na teina hinage ya hedede'uyoi kalimiuyena: Ena tamowai hesau miyamiya ta udiyedi ye miyamiya meta taba nige ye lusola Yaubada yona basileiya unai.

** 5:14: Lewitikasi 19:18

Yaluwa Tabuna yona woyawoya kaniyodi

²² Na yaluwa kaniyona ede teina: gadosisi, gwauyala, nuwadaumwali, nuwatalu, kabinamwa, haisagusagu, tolotahitahi, ²³ nuwadobidobi, yo kitahetete'uyoida. Teina nuwanuwatu maudoidiyao ta meta nige laugagayodi hesau. ²⁴ Na kaiteyadi se patulau Yesu Keliso unai meta taudi ta nuwatudi yababadi yo yodi lelehi bikibikidi se hesataulodiko. ²⁵ Na kita Yaluwa unai taumiya meta bena Yaluwa yona nuwatu maudoidi udiyedi ta laulau. ²⁶ Tabu ta haihaisaesae, tabu ta hekohekoipili'uyoida, yo tabu hesau yona gogo ta gadolelehiyeidi.

6*Taba ta haisagusagu*

¹ Kagu kahao, ena luwamiuyena tamowai hesau ba'aya hesau ye hekalo meta komiu Yaluwa unai tautolobayao bena nuwadobidobiyena kwa sagui na kwa tolehedudulai. Na kwa kitahetete'uyoigomiu tabuna yababa kesekesegana ta unai hinage kwa kalabesibesi. ² Yomi pilipili udiyedi bena kwa sagusagu'uyoigomiu na teina kabikabi ta unai Keliso yona laugagayo kwa hemamohoiyei.

³ Na tabu ta nuwasaesae,** matawuwuna ede, ena tamowai hesau ye nuwatui meta iya ye saekalili, na iyamo nige yona dudulai hesau, meta ye bom ye lupu'uyoi. ⁴ Tamowai kesega kesega bena yona miyamiya unai ye bom ye kitasipwai'uyoi na tabu yona mauli ne tamowai hesau unai ye hekaigonogonowa. Ena yona laulau se namwa kabo gonowana ye gwauyala. ⁵ Matawuwuna tamowai kesega kesega bena ye bom polohena ye bahei.

** **6:3:** Tabu ta nuwasaesae: Teina hedehedede ta meta nige Paulo yona kulikuli unai, na ka kulihemasalaha matawuwuna nuwanuwatuna ede lausoiso ta unai.

⁶ Ena tamowai hesau Yaubada wasana unai se hekahekata yo se hedehededehesibasiba meta yona gogo maudoidi udiyedi bena tauhekatana ne ye sagusagui.

Saha ta kumai meta kaniyona kabo ta keli

⁷ Tabu kwa lupu'uyoigomiu. Yaubada nige gonowana ta lupoi. Like saha ta kumai meta kabo like ne kaniyona ta keli. ⁸ Kaiteya kaiyaulina ta miyamiyana unai ye miya meta kabo yona laulau ne kaniyona ye lobai, iya ede boita nige kana siga. Na kaiteya yaluwa miyamiyana unai ye miya kabo Yaluwa unai yona laulau ne kaniyona ye hai na ye lau mauli nige kana siga unai. ⁹ Unai miyamiya namwanamwadi udiyedi tabu kamnada se yababa, matawuwuna mahanana dudulaina ye lagema unai kabo namwa ta lobai, ena nige paisowa te ta hekaiyawasi. ¹⁰ Unai teina yoda huya namwanamwana ede bena yoda laulau se namwa tamowai maudoidi udiyedi, na iyamo tausunuma bodana meta bena ta nuwatukaliliyeidi.

Paulo wasa ta ye bom yona nimaena ye kuli: Pelitome nige kaniyona, na Yaubada bena ye hehauhauda

¹¹ Nuwanuwatu gehegehedyao ta udiyedi meta kuli lakilakidiyao ya hepaisowadi na yomi leta ta ya bom nimaguyena kabo ya kulihegehe.

¹² Kaiteyadi se henuwagomiu bena taba pelitome kwa hai, meta yodi nuwatu ede taba tamowai se kita-henamwadi, yo hinage nige se henuwa bena Yesu Keliso yona sataulo lauguguyana debanaena se hewaiunudi.

¹³ Na siya taupelitome ne meta Mose yona laugagayo nige se miyawatanidi, na iyamo se henuwagomiu bena pelitome kwa hai. Na teina unai kabo se hedede-tausae'uyoidi yo kabo se hedede meta komiu siya tauhemuliwatanidi. ¹⁴ Na yau meta nige ya henuwa

ben a ginauli hesau debanaena ya hededesaesae, na saha kabo ya hededetausae'usei ede Guiyau Yesu Keliso yona sataulo. Sataulo ta debanaena kaiyaulina ta nuwanuwatudi maudoidi kaliguwai se gehe, na sataulo ta wasana ya laulauguguyaei debanaena kaiyaulina ta nige se modelau kaliguwai. ¹⁵ Keliso yona sataulo mo ya hededetausaei matawuwuna pelitome o nige pelitome meta nige kaniyona hesau, na saha ye saekalili ede bena Yaubada ye hehauhauda.

¹⁶ Nuwamiu se daumwali yo Yaubada yona katekamkamna yo gadosisi ye laowa teina laugagayo hauhauna ta tauhemuliwatanina maudoimiu kalimiuwai - komiu Yaubada yona Isalaela tamowaidiyao ede.**

¹⁷ Gehena ta unai, nige ya henuwa bena tamowai hesau ye hepilipiligau laugagayo nuwanuwatudi ta udiyedi, matawuwuna Yesu Keliso debanaena hekankamna ya hekalo, na leleyadi wa siya ede taugu ta unai.

¹⁸ Kagu kahao yo louguwao, yoda Guiyau Yesu Keliso yona kabinamwa taba maudoimiu nuwamiu ne udiyedi ye miya. Mamohoi.**

** **6:16:** Komiu... Isalaela tamowaidiyao: Paulo tausunuma ye heya-heyasoniyedi Isalaela unai, kaniyona ede siya Yaubada yona basileiya tamowaidiyao. ** **6:18:** Mamohoi: Paulo kalina Hebelu unai ye kuli ede Amen.

**Yaubada wasana: Buka Hauhauna tupwana
The Message about God: The New Testament in the Saliba
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Saliba long Niugini**

copyright © 2007, 2013, 2017, 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saliba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-07-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 14 Jul 2021

a38b418f-b400-5c73-b231-ea8af9b0924a